Presentació del llibre de Miquel Ángel Maria

'ELS CORS DE PEDRA'

Pau Faner
Escriptor

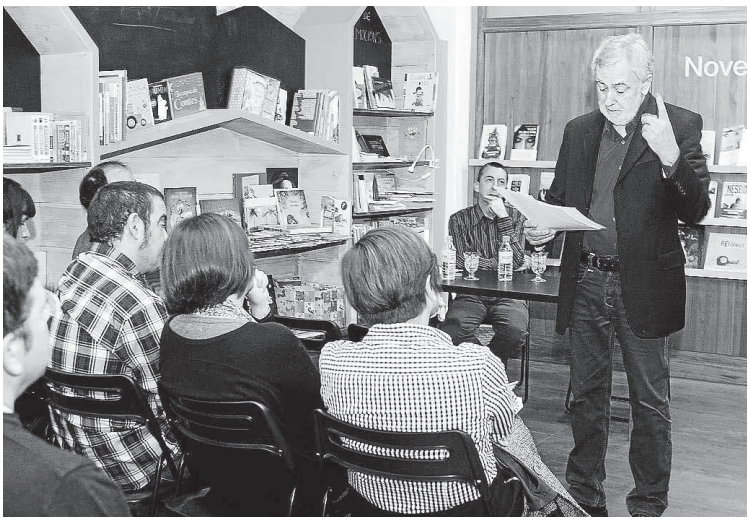

En Miquel Àngel Maria és un home de tres noms, dos que fan referència a àngels i un a la Marededéu. D'entrada, davant aquesta realitat, penses que per força ha d'estar tocat per alguna mena de màgia divina. No saps ben bé quina, però quan llegeixes la novel·la que avui presentam, «Els cors de pedra», ja ho entens tot: és un home que posseeix l'habilitat innata de narrar. Supòs que en altres èpoques més donades a la fabulació i més poc a la tècnica això devia ser tingut per un do i hauria explicat que l'arcàngel Sant Miquel, la Verge Maria i el seu àngel de la guarda particular guiessin les seves passes pel món intricat de les lletres. Per cert que el seu àngel és aquí darrere amb nosaltres, no sé si el veieu. Va vestit de blanc, com tots els àngels, i té unes ales no sé si de plàstic o de cartró, o potser de boira blanquinosa, que seria el cas de fer-les més etèries. Ara mateix fa un somriure entre irònic i entendrit, però jo estic segur que se sent afalagat i orgullós de l'home que li ha tocat de guardar, que a més de novel·la fa política, la qual cosa és d'un mèrit extraordinari.

Crec que la primera vegada que vaig veure de prop en Miquel Àngel Maria va ser quan un grup d'escriptors van tenir la pensada de llegir unes quantes narracions meves al Casino Nou de Ciutadella i a Alaior. Va ser una cosa entranyable. Jo em vaig emocionar perquè sé que aquestes coses dels homenatges solen fer-les quan ja no ets bo per res. Però vet aquí que no fa gaire en Miquel Àngel Maria va tornar participar en un altre homenatge que va muntar l'IME a Ciutadella, i la cosa ja era reincident. És per això que quan la gent em pregunta què, com va?, moltes vegades dic, bé, encara som viu! Un altre dia que presentàvem llibres a Maó en Miquel Àngel Maria va tenir la gentilesa d'ajudar-me a presentar el meu, de manera que la reincidència era tan evident que jo no podia negar-li res, ni tan sols una presentació, tot i que ja és sabut que una de les coses que em fan més tronya en el món és parlar en públic. Ara, quan en Miquel Àngel Maria em va tocar més de prop la fibra sensibleva ser quan va afirmar que s'havia identificat amb «Moro de rei» ja des de la frase introductòria de la portada. Sembla ser que va dir alguna cosa semblant a, això és el que jo vull escriure! Jo em vaig emocionar perquè és el mateix que vaig dir quan vaig llegir, essent molt jovenet, els «Viatges de Gúlliver», de Johnathan Swift, les «Narracions extraordinàries» d'Edgar Allan Poe o «Cien años de soledad» de Gabriel García Márquez. El millor del cas és que en Miquel Àngel Maria també es va posar a escriure i ja n'ha obtingut resultats boníssims, com n'és prova, entre d'altres, aquesta magnífica novel·la d'aventures que ha titulat «Els cors de pedra».

Segons m'ha explicat ell mateix la idea li va venir de Peter Hochsieder i Doris Hoiss, dos arqueòlegs alemanys que vénen per Menorca des de fa molts anys. Sembla ser que aquests estudiosos li van explicar la teoria que la orientació de les taules de Menorca no és casual, sinó que es corresponen amb la posició dels astres en determinades èpoques de l'any. Les taules i les pilastres que les envolten podrien fer funcions de calendari i assenyalar els solsticis i equinoccis. Això, que està publicat al llibre «Les taules de Menorca», i el contacte amb els arqueòlegs incentivà l'interès d'en Miquel Àngel Maria per la vida dels menorquins en l'època talaiòtica, els habitatges, els llocs d'enterrament i els rituals als recintes de les taules i li va suggerir la idea de fer-ne una novel·la. Seria, doncs, una novel·la documentada amb els estudis i la col·laboració personal d'aquests estudiosos als quals m'he referit, a més d'altres arqueòlegs i historiadors. Una novel·la escrita entre 2009 i 2011 i revisada el 2014, i per tant ben ponderada i polida.

PER A INFORMACIÓ dels lectors he de confessar que jo me la vaig llegir d'una tirada. L'obra tenia l'estructura típica d'una novel·la d'aventures i seguia un periple molt lògic a l'hora d'inventar una història entorn de la Menorca talaiòtica, el periple del comerç grec tot al llarg del Mediterrani fins arribar a Menorca, que en aquell temps devia ser poc menys que la fi del món conegut. Tot això enfilat en una preciosa història d'amor i amb el rerefons mític de les teories arqueològiques que just ara he dit. Tenia l'acció trepidant de les bones novel·les d'aventures, l'acció que jo mateix vaig aprendre de Salgari i d'altres autors destacats del gènere. Tenia fluïdesa de llenguatge, sense arribar a ser massa local, perquè se suposava que aquella gent, els grecs, les tribus talaiòtiques de Menorca, parlaven en grec o en una llengua preromana. Tenia, en efecte, tots els elements seductors per a garantir una lectura entretinguda i alhora didàctica i capaç de fer-nos reviure els misteris del passat més remot. Tenia, diguem-ho senzillament, els ingredients d'una bona novel·la, i puc garantir que en Miquel Àngel Maria ha reeixit a fer de «Els cors de pedra» una bona novel·la. Supòs que aquí queda dit tot, perquè

> ***Quan llegeixes la novel·la que avui presentam, «Els cors de pedra», ja ho entens tot: en Miquel Àngel Maria és un home que posseeix l'habilitat innata de narrar***

> ***Li van explicar la teoria que la orientació de les taules de Menorca no és casual, sinó que es corresponen amb la posició dels astres en determinades èpoques de l'any***

> ***L'obra té l'estructura típica d'una novel·la d'aventures i segueix un periple molt lògic a l'hora d'inventar una història entorn de la Menorca talaiòtica, el periple del comerç grec***

això és el que perseguim tots els qui escrivim: arribar a fer una bona obra.

ÉS CLAR QUE JO sóc un lector partidista: estic inclinat a gaudir de la novel·la d'aventures, perquè m'ha agradat sempre, i n'he provat d'escriure més d'una. «Els cors de pedra», com no podia ser d'altra manera, m'ha fet pensar en algunes d'aquestes novel·les. A «Moro de rei» ja vaig provar de solcar les aigües del Mediterrani amb els germans Barba-rossa, però és que a «Aetara» també vaig intentar fer una novel·la d'aventures situada en una època talaiòtica anterior a «Els cors de pedra». He de confessar que no he rellegit mai una obra meva, una vegada publicada, si no és per refer-la, i que tenc tendència a oblidar allò que he escrit. Però hi ha recursos necessaris a l'hora d'escriure una obra com la que avui presentam que em fan pensar en les dificultats que jo mateix havia de superar quan escrivia la meva. Hi ha coses tan anecdòtiques com allò que em deia la gent quan va sortir publicada: «¿Com és que hi has posat noms tan raros?» Perquè és clar que ni en Miquel Àngel Maria ni jo podem posar noms llatins ni cristians a una gent que va viure abans dels romans i dels cristians; seria com si dins la cambra mortuòria d'alguns talaiots hi tinguessin penjat un telèfon. Però hi ha qui vol fer tan poc esforç a l'hora de llegir que vol telèfons dins les naves i damunt les taules prehistòriques. Després hi ha l'abisme d'imaginar rituals talaiòtics que expliquin la construcció mateixa de les taules, els recursos vitals de cada dia, els aliments, les eines, els costums... Un terreny amplíssim on imaginar, però un terreny relliscós on el creador poc caure fàcilment. Però no passeu pena, en Miquel Àngel Maria ha superat amb nota aquestes dificultats, amb l'ajut inestimable dels científics i amb allò que jo he de lloar-li més públicament: la seva capacitat d'inventiva, o capacitat creadora si es vol, i el seu entusiasme i generositat a l'hora d'escriure una novel·la de pes, tant de pes com aquelles lloses que s'entestaven a transportar, rompent-se l'esquena, els primitius pobladors de Menorca.

I per què ho feien? ¿Per què s'acontentaven de viure només una quarantena d'anys i acabar amb la columna desviada i feta pols, per què devien ranquejar tota la vida, alimentats amb deficiència en una terra que llavors ja era pobra i plena de mancances? Aquesta és la gran pregunta que em faig. La resposta la devien tenir mirant els astres segons els quals sembla ser que orientaven les taules, mirant l'aigua que s'escolava cap al fons de la terra, observant els ossos descarnats dels cadàvers en els enterraments rituals: ho feien per veure de destriar el misteri de la vida. Les grans preguntes de sempre. Qui som? D'on venim? On anam? Són les preguntes -jo diria que les armes– de totes les religions del món. Per aquesta curiositat i les discrepàncies que genera s'han matat els homes des que el món és món. Som així de curts, al capdavall; en tost de col·laborar els uns amb els altres i emprar la intel·ligència que ens distingeix en arribar a escatir el misteri ens dedicam a matar-nos si no compartim una mateixa creença. Sí, això demostra que tampoc no som tan intel·ligents. No fa gaire vaig llegir una cosa reveladora: els homes miram al cel per veure de trobar els déus que ens han donat la vida i destruïm la terra que és la font de la nostra vida, cercam a déu i matam el déu que ens alimenta. Sembla ser que els talaiòtics no miraven al cel, sinó al fons de la terra, a qui anomenaven la Mare Terra, i potser estaven carregats de raó. Veien que les llavors brostaven de la terra, igual que l'aigua, i segons ens ensenya la novel·la d'en Miquel Àngel Maria construïen temples mirant als astres amb les pedres de la terra. Està ben clar on tenien aquest cor de pedra que figura en el títol de l'obra, el tenien a les mans calloses de treballar i estimar, perquè com va descobrir més tard la tradició cristiana l'amor és l'únic sentiment que pot redimir-nos. Gràcies a en Miquel Àngel Maria per haver-ho explicat aquí, en el llibre que porta el seu nom, amb tanta clarividència.